

2.3.1 הבסיס החוקי לשירותי הסיוע בחינוך

סעיף 27 פסקה 1 בספר החוקים הסוציאלי השמיני הוא הנורמה החוקית העיקרית למתן שירותי סיוע בחינוך.

הזכאים לקבלת השירות הם ההורים והאפוטרופוסים.

התנאי לזכאות הוא הצורך בסיוע בחינוך, קרי היעדר טיפול התואם את טובת הילד.

תוכן הזכאות מסתמך על קיומן של צורות תמיכה הכרחיות ומתאימות, קרי בחינתן של שתי שאלות:

1. איזו תמיכה תתאים כדי להשיג את ההשפעה הרצויה?
2. איזו תמיכה נחוצה כדי לתת מענה לצורך בה?

2.3.1 הבסיס החוקי לשירותי הסיוע בחינוך

סעיף 27 פסקה 1 בספר החוקים הסוציאלי השמיני (SGB VIII) הוא הנורמה החוקית העיקרית למתן שירותי סיוע בחינוך. הוא מגדיר מי זכאי לקבלת השירותים, מהם התנאים לקבלת השירות ומה כלול בו.

זכאים לקבלת השירות הם אך ורק הורים ואפוטרופוסים לילדים ובני נוער. מכאן ששירותי הסיוע בחינוך לא יינתנו לצעירים לאחר הגיעם לגיל הבגרות. צעירים מעל גיל 18 זכאים על פי חוק לשירותי סיוע לצעירים בהתאם לסעיף 41 בספר החוקים הסוציאלי השמיני (ראו שקופית 2.5.1). הם ימליץ להגיש בקשה להמשך השירותים הקיימים או להתחיל תמיכה מחדשת.

התנאי העיקרי לזכאות לשירותי סיוע בחינוך הוא היעדר טיפול התואם את טובת הילד, וקיומו "בדק על ידי אנשי מקצוע מהתחום הסוציו-פדגוגי. לאור השינוי הקיים בנסיבות חייהם של ילדים, בני נוער והורים, המחוקק לא הגדיר קריטריונים משפטיים ברורים שסייעו להעריך, באופן אובייקטיבי, האם קיימת זכות חוקית לקבלת סיוע בחינוך. בחוק זכור רק הניסוח המשפטי המעורפל "היעדר טיפול התואם את טובת הילד" בתור גורם המקיים את הזכות החוקית לקבלת תמיכה לפי סעיף 27 בספר החוקים הסוציאלי השמיני, ומטיל את הפרשנות על אנשי מקצוע (סוציו-פדגוגיים) בכל מקרה לגופו. כך גם לגבי ההשלכות המשפטיות: הבדיקה וההחלטה לגבי מתן התמיכה ("הכרחיות ומתאימות") לפי סעיף 27 בספר החוקים הסוציאלי השמיני יהיו בכפוף לנסיבות המקרה (הבעיות, הסיטואציות המשפחתיות, סביבתו של הילד, התנסויות קודמות עם הילד והוריו, משאבים אישיים וחברתיים העומדים לרשות הילד והוריו ועוד).

צורת תמיכה "הכרחית ומתאימת" אלו מתייחסות לשירותים סוציו-פדגוגיים העשויים לפנות על היעדר סביבה חינוכית לילד, או שימלים לסייע בשיקום יכולתם של ההורים לחינוך ילדם בעצמם. קנה המידה לתוכן השירותים נקבע באמצעות המונחים "הכרחי" ו"מתאים".

במילים אחרות, החלטות סוציו-פדגוגיות אלה מאפשרות לאנשי מקצוע להפעיל שיקול דעת רב במתן הסיוע בחינוך. קביעת הצורך בייזום ארגון שירותי חינוך כולל פרשנות מזווית מקצועית ("מבט סוציו-פדגוגי"), מיומנות גבוהה בפרשנות הניתנת למצב ועריכת תכנית תמיכה פרטנית לכל מקרה ברוח סעיף 36 בספר החוקים הסוציאלי השמיני (ראו שקופית 2.3.2).

עלויות השירותים לרווחת הנוער כוללות יחד עזרה פרטנית (סיוע בחינוך, עזרה לצעירים מתמודדי נפש, עזרה למבוגרים צעירים) ואמצעי הגנה. בשנת 2021 שולמו עבור השירותים הללו 22.7% (כ-14 מיליארד יורו) מנספי הרווחה לנוער. המשמעות היא שתחום זה נמצא תמיד בפיקוח מיוחד מצד גורמים פוליטיים, במיוחד בשל האופן בו הוגדר בחוק, שאינו קובע בדיוק את הגבולות והבסיס להתערבות.

לקריאה נוספת

- Behnisch, Michael (2021): Hilfen zur Erziehung. In: Amthor, Ralph-Christian/Goldberg, Brigitta/Hansbauer, Peter/Landes, Benjamin/Wintergerst, Theresia (eds.). In: Wörterbuch Soziale Arbeit. 9th fully revised and updated edition, Weinheim and Basel, S. 423–326.
- Moch, Matthias (2018): Hilfen zur Erziehung. In: Otto, Hans-Uwe/Thiersch, Hans/Treptow, Rainer/Ziegler, Holger (eds.): Handbuch Soziale Arbeit. 6th edition, Munich, p. 632–645.
- Richter, Martina (2018): Handlungsfeld Hilfen zur Erziehung. In: Böllert, Karin (ed.): Kompendium Kinder- und Jugendhilfe. Wiesbaden, p. 825–840.